

Požadavky na zápis do katalogu cloud computingu pro „obslužné“ aplikace poskytované v modelu SaaS

Tento materiál pojednává o **aplikacích poskytovaných formou cloudové služby pro potřeby orgánů veřejné správy** (dále jen „OVS“, v tomto případně zejména územních samosprávných celků, tj. měst, obcí nebo krajů), které jsou **využívány pro tzv. „obslužné“ funkce**. Jedná se např. o aplikace pro regulaci parkování v obcích, pro vytvoření systému sběru a vyhodnocení tříděného odpadu, pro analogii obecního rozhlasu s využitím moderních komunikačních metod, pro realizaci plateb on-line za využívané obecní služby, pro hlášení závad občany na komunikacích a na obecním majetku atd.

Společné rysy poskytování těchto aplikací jsou:

- Jejich využití v rámci OVS lze obvykle charakterizovat jako *“funkční celek nebo jeho část, zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost pro účely výkonu veřejné správy nebo plnění jiných funkcí státu anebo dalších veřejnoprávních korporací”*. Tím je naplněna definice informačního systému veřejné správy (dále jen „ISVS“) dle § 2 odst. 1, písm. b), zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZolSVS“) a jedná se tedy o **ISVS**.
- Ačkoli jsou tyto aplikace zajišťovány dodavatelsky, jednotlivé OVS jsou v pozici **správce ISVS** a dodavatel (poskytovatel) je v pozici **provozovatele ISVS**.
- Tyto aplikace jsou poskytovány úřadům formou **“software jako služba (SaaS)”**, a to zpravidla na cloudové platformě třetí strany (tedy s využitím služeb cloud computingu třídy IaaS/PaaS).
- Poskytovatel spravuje zpravidla pouze jedinou instanci aplikačního SW v cloudovém prostředí IaaS/PaaS. V tom případě jde o **aplikaci sdílenou několika zákazníky** (několika OVS).
- Aplikace mají i externí uživatele z řad klientů služeb veřejné správy (občany, podnikatele fyzické a právnické osoby). Nejedná se tedy o provozní informační systémy dle § 2 odst. 1), písm. q) ZolSVS.

Z výše uvedeného vyplývá, že **OVS využívají cloudových služeb, a to minimálně ve třídě IaaS/PaaS, ale většinou ve třídě SaaS**.

Je nutné určit, **zda obslužná aplikace naplní definici cloud computingu** (dále jen „CC“) podle § 2 odst. 2), písm. b) ZolSVS. Pokud se jedná o **jednu sdílenou instanci softwaru** (pro mnoho uživatelů z různých organizací), která svojí funkcionalitou umožní **nastavování** rozsahu a vlastností využití předem definovanými **správci ISVS z řad využívajících OVS**, pak se jedná o **multi-tenantní SaaS**, který podléhá povinnosti zápisu nabídky do katalogu CC.

Za klíčové **atributy multi-tenantnosti** SaaS můžeme považovat:

- **Smluvně určení správci ISVS** za každé OVS mají zřízeny administrační účty s vyššími pravomocemi za dané OVS a **mohou zřizovat uživatelské účty** např. občanům (externím klientům dané služby) nebo dalším pracovníkům svého OVS.
- **Smluvně určení správci ISVS** za každé OVS mohou **měnit a nastavovat klíčové parametry** chování aplikace pro klienty svého OVS; např. mohou měnit parkovací tarify v obci nebo přiřazovat či rušit regulované parkovací oblasti.

K naplnění charakteristiky “multi-tenantnosti” přitom stačí **splnění jedné z výše uvedených podmínek** samostatně.

Pokud je chování obslužné aplikace možné **nastavit centrálně** jen **poskytovatelem (dodavatelem) pro všechny uživatele bez rozdílu**, pak se jedná o **víceuživatelský SaaS**, ale nikoli multi-tenantní. To souvisí i s úrovní hrozby zneužití nebo prolomení řízení přístupu: pokud by došlo ke zneužití administračních účtů smluvních správců ISVS z řad OVS, dopady na externí klienty aplikace by byly v zásadě vyšší, než kdyby se jednalo pouze o uživatelské účty s jedním typem oprávnění.

Z uvedeného vyplývá, že podle ZoISVS **OVS může využívat pouze** obslužné aplikace, které naplňují definici CC, v případě, že:

- 1) dodavatel je zapsán v katalogu CC **jako poskytovatel CC**;
- 2) pokud se jedná o víceuživatelský (nikoliv multi-tenantní) SaaS, je v katalogu CC zapsána jiným „materiálním“ poskytovatelem CC služba/služby třídy IaaS/PaaS (množina využívaných služeb CC, které jsou součástí daného řešení, ale které dodavatel „nevyrábí“) a dodavatel je zapsán jako její **přeprodejce**;
- 3) pokud se jedná o multi-tenantní SaaS, je v katalogu CC **zapsána dodavatelem** (poskytovatelem CC) **služba/služby třídy SaaS jako funkční celek**, a to buď včetně vlastních služeb výpočetní platformy (celého „stacku“), nebo s deklarací využití již zapsaných podpůrných služeb IaaS/PaaS jiného „materiálního“ poskytovatele, a dodavatel je opět zapsán jako jejich přeprodejce.

Bezpečnostní úroveň poptávaného cloud computingu

Dle § 6I odst. 3) ZoISVS je za stanovení požadované bezpečnostní úrovně odpovědný správce ISVS, tedy dané OVS. S ohledem na hraniční hodnoty měřitelných dopadů jednotlivých úrovní a oblastí dopadů dle přílohy k vyhlášce č. 411/2025 Sb. lze očekávat, že různě velké obce a města vyhodnotí maximální možné dopady obdobných typů obslužných aplikací různě. Zásadní roli v tomto rozhodování mohou hrát hraniční hodnoty počtu zasažených osob v dopadové oblasti “H. – Zajišťování služeb”.

OVS z řad menších obcí budou zřejmě poptávat řešení obslužných aplikací v nižší bezpečnostní úrovni, naopak OVS zastupující velká města a obce ve vyšší bezpečnostní úrovni. Poskytovatelé by měli usilovat o zápis nabídky v takové bezpečnostní úrovni, která co nejlépe mapuje na jejich potenciální trh a zákazníky (OVS).